

Kaasamise kava Kassari saare üldplaneeringu koostamiseks

Triin Matsalu

24.03.2012

Kaasamine

Kaasamine on antud kontekstis strateegilise dokumendi koostamisel tehtav koostöö erinevate huvigruppidega, et tagada nende huvide kaitse. Kaasamist üldplaneeringu koostamise protsessis käsitletakse Planeerimisseaduses planeeringu avalikustamist ja koostööd käsitlevates paragrahvides. 2004. aastal Poliitikauuringute Keskus Praxis poolt läbi viidud analüüsist selgub, et Eestis on kaasamine ja selle eesmärgipärane rakendamine suhteliselt algusjärgus ja vajab tõsist tähelepanu. Ühelt poolt on selle tinginud Eestis valitsev üleminekuühiskond, teisalt see, et kodanikuühiskond ei ole meil veel piisavalt välja kujunenud. Mingil määral on seaduste ja koostöökokkulepetega proovitud kaasamist kui strateegiliste dokumentide koostamise olulist toetavat protsessi suunata, kuid ometi lähenetakse erinevatel otsustustasanditel kaasamisele erinevalt. Kaasamist nähakse pigem kohustuse kui võimalusena. Üldine raamistik kaasamiseks on Eesti õigusaktides olemas, kuid see on pigem soovituslik ning ei määra ära kindlaid kriteeriume.¹

Suurbritannias on näiteks kaasamise käsitlemisel lähtunud soovitusliku iseloomuga juhised ning kaasamisprotsessile on lähenetud läbi erinevate kriteeriumide. Käsitletakse eraldi nn kaasamise võimekust, mis hõlmab nii kaasamise koordineerimist, tagasisidet kui ka analüüsi ja võimalike uute ettepanekute väljatöötamist. Igas protsessis peab olema nn kaasamise koordinaator, kes suunaks vajalikke kaasamisprotsesse ja koostaks nn kaasamiskava. Kaasamiskava koostamisel tuleb hästi läbi mõelda kes ja mis viisil saavad kaasatud, infot pole mõtet paisata kõigile, see toob kaasa täiendavaid kulusid nii rahas kui ka ajas. Samuti on oluline arvestada, millises dokumendi koostamise faasis erinevaid huvigruppe kaasatakse. Kaasamistulemuste kohta on vajalik teha analüüs ja anda tagasiside neile, kes kaasamisprotsessis osalesid ning teavitada neid edasistest sammudest.² Planeerimisprotsessi juhtimisel on samuti otstarbekas eelnevalt läbi mõelda kaasatavad huvigrupid ja kaasamine

¹ Lepa, R., E. Illing, A. Kasemets, Ü. Lepp, E. Kallaste 2004. „Kaasamine otsustetegemise protsessi” Tallinn: Praxis. „Kokkuvõtte ja järeldused”, lk. 132-138. Kättesaadav: www.praxis.ee

² UK Cabinet Office, Code of Practice on Consultation. Kättesaadav: <http://www.berr.gov.uk/files/file44364.pdf>

viisid. Planeerimisseaduse on koostöö asjasse puutuvate huvigruppidega üsna täpselt kindlaks määratud, sellest lähtuvalt on planeeringuprotsessi kaasamiskava võimalik koostada.

Kaasamise hea tava

1. Selge kaasamise eesmärk, sõnastada lähteülesanne, oodatavad tulemused ning mõjud;
2. Kaasatavate osaliste määratlemine;
3. Kaasamine võimalikult varases etapis;
4. Kaasamise kava üksikasjalik koostamine;
5. Ladus kommunikatsioon, info kättesaadavuse tagamine;
6. Vahekokkuvõtted kaasamise käigust, hinnang toimunule;
7. Tulemustest teavitamine;
8. Tulemuste hindamine, järeldused ja ettepanekud järgmisteks kordadeks.

Kaasamise planeerimine

Kaasamiskava koostamisel tuleb eelnevalt läbi arutada järgmised etapid:

1. Eesmärgi seadmine.
2. Huvirühmade ja osalejate väljaselgitamine.
3. Kaasamise kava koostamine, sh ajakava, kaasamise meetodite ja viiside valik, tööjaotus ja vastutajad, kontekst, kommunikatsioon.
4. Ressursside plaanimine.
5. Tulemuste analüüs ja tagasiside.
6. Hindamine ja korrektuurid tulevikuks.

Kassari saare üldplaneeringu koostamine

Kassari saare üldplaneeringu koostamise algatamiseks korraldas MTÜ Orjaku Külaselts ja MTÜ Kassari Haridusselts avalikud rahvakoosolekud, kus töötati välja nn planeeringu lähtetingimused ja eskiislahendus.

Planeeringu lähtetingimuste koostamisele eelnes 3 avalikku arutelu järgmistel teemadel:

- Ideede genereerimine „Hullud ideed“ 18.06.2011
- Maakasutuse ja kruntimise põhimõtted, avalike teede võrgustik (teede omandisuhted); puhkerajatised, loodusrajad, kergliiklusteed, ujumiskohad 27.08.2011

- Kaitse-eeskirjade muutmise ettepanekud. 17. 09.2011

Lähtetingimused esitatakse projekti lõppedes Käina Vallavalitsusele, millele tuginedes algatab Käina Vallavolikogu Kassari saare üldplaneeringu. Kassari saare üldplaneering on Käina valla osaüldplaneering.

Kaasamise eesmärgid Kassari saare üldplaneeringu koostamisel

Kaasamise üldine eesmärk on koostada Kassari saare arengut võimaldav ja suunav üldplaneering.

Üldine eesmärk koosneb järgmistest alameesmärkidest:

- Kaardistada erinevate huvigruppide huvid, saada lähteandmed.
- Kokku leppida maakasutuse ja kruntimise põhimõtted.
- Lahendada avalike teede võrgustiku küsimused - (teede omandisuhted).
- Planeerida puhkerajatised, loodusrajad, kergliiklusteed, ujumiskohad.
- Viia läbi nn „hullud ideede“ konkurs.
- Koostada kaitse-eeskirjade muutmise ettepanek.
- Abiks ametnikele kaalutletud otsuste tegemisel.

Peamised huvigrupid, keda kaasata.

- 1. Kassari saare elanikud, suvekodude omanikud, maaomanikud** (nimekirja koostab Orjaku Külaselts koostöös Käina Vallavalitsusega)
- 2. Ametkonnad:**
 - Keskkonnaamet,
 - Lääne-Eesti Päästkeskus,
 - Muinsuskaitseamet
 - Maa-amet
 - Keskkonnaministeerium
 - RMK
 - Lääne Regionaalne Maanteeamet
 - Hiiu Maavalitsus
 - Naabervallad
- 3. MTÜ-d jt.:**

- MTÜ Kassari Haridusselts
- MTÜ Orjaku külaselts
- MTÜ Hiiu Purjelaeva Selts
- MTÜ Orjaku jahtklubi
- MTÜ Kassari Mõisakeskus
- MTÜ Hiiukala

4. Ettevõtted:

- Eesti Energia,
- Elion,
- kohalikud ettevõtted: (nt turism, põllumajandus, kalandus, mööblitööstus, tootlustus, kaubandus, käsitöö)

Kaasamise viisid

Informeerimine – teavitus lehes, info kodulehekülgedel internetis, teavitus e-kirjaga, teated avalikel infostendidel, mille asukohad on eelnevalt kokku lepitud.

Konsulterimine - konkreetsed küsimused (küsimustikud), täpselt määratletud, millele vastust soovitaks, küsimuste iseloom sõltub oluliselt sihtgrupist, kellega soovitakse konsulteerida.

Osalus – arutelud, seminarid, koosolekud, töögrupid.

Üldplaneeringu koostamise ja kaasamisprotsessi ajaline kava

Kaasamise ajakava sõltub planeeringu ajakavast, oluline on, et kaasamisele kuluv aeg planeeringu ajakavas oleks objektiivselt kajastatud. Kaasamiseks kuluva aja hulka tuleb arvestada kogu tegevus alustades teavitusest kuni tagasiside andmiseni. Kaasamisele kuluv aeg arutatakse läbi planeeringu algatamise otsuse tegemise järgselt. Kindlasti tuleb arvestada, et teavitamine ja sihtgruppidele informatsiooni edastamise ja tagasiside saamise vahele peab jääma mõistlik aeg, et kaasatavad saaksid materjalidega tutvuda ja oma seisukohad kujundada. Kaasamisele kuluv aeg olgu pigem varuga arvestatud, kui liiga lühike.

Kassari üldplaneeringu kaasamise kavas on kajastatud ka ettevalmistustööd, mille käigus toimus lähteandmete kogumine ja üldplaneeringu eskiisettepaneku koostamine.

Kasulikku lugemist: „Kaasamise käsiraamat ametnikele ja vabavõimele.“

Kättesaadav failina: www.ngo.ee/trykised

Nr.	Tegevus	Aeg	Sihtgrupp	Kaasamise vorm/viis	Teavitus	Tagasiside andmine	Kaasamiseks kuluv aeg kuudes	Vastutaja
1.	Lähtetingimuste koostamise avalikud arutelud							
1.1.	Ideede genereerimine „Hullud ideed“	18.06.2011	elanikud, maaomanikud, suvitajad, ettevõtted, MTÜ-d	osalemine avalikul arutelul	e-kiri, kuulutus infostendidel, otsepostitus, teade ajalehes ja kodulehel (Käina vald, Orjaku Külaselts, Hiiumaa.ee)	kokkuvõtte e-kirja listi, ajalehte, kodulehel	2	Orjaku Külaselts, Kassari Haridusselts, Käina VV
1.2	Maakasutuse ja kruntimise põhimõtted, avalike teede võrgustik (teede omandisuhted); puhkerajatised, loodusrajad, kergliiklusteed, ujumiskohad.	27.08.2011	elanikud, maaomanikud, suvitajad, ettevõtted, MTÜ-d	osalemine avalikul arutelul	e-kiri, kuulutus infostendidel, otsepostitus, teade ajalehes ja kodulehel (Käina vald, Orjaku Külaselts, Hiiumaa.ee)	kokkuvõtte e-kirja listi, ajalehte, kodulehel	2	Orjaku Külaselts, Kassari Haridusselts, Käina VV
1.3	Kaitse-eeskirjade muutmise ettepanekud.	17.09.2011	elanikud, maaomanikud, suvitajad, ettevõtted, MTÜ-d,	osalemine avalikul arutelul, kirjalikud ettepanekud	e-kiri, kuulutus infostendidel, otsepostitus, teade ajalehes ja kodulehel (Käina vald, Orjaku Külaselts, Hiiumaa.ee)	kokkuvõtte e-kirja listi, ajalehte, kodulehel	2	Orjaku Külaselts, Kassari Haridusselts, Käina VV

2.	Eskiislahenduse väljatöötamine	jaan-märts 2012	elanikud, maaomanikud, suvitajad, ettevõtted, MTÜ-d	avalikel aruteludel tehtud ettepanekute arvestamine ja	e-kiri, kuulutus infostendidel, teade ajalehes ja kodulehel (Käina vald, Orjaku Külaselts, Hiiumaa.ee)	Kokkuvõtte e-kirja listi, ajalehte, kodulehel	2	Orjaku Külaselts, Kassari Haridusselts, Käina VV, ekspert
3.	Lähtetingimuste vormistamine ja ettepaneku esitamine vallavalitsusele	märts 2012	elanikud, maaomanikud, suvitajad, ettevõtted, MTÜ-d,	Informeerimine	teade ajalehes ja kodulehel (Käina vald, Orjaku Külaselts, Hiiumaa.ee)	x	1	Orjaku Külaselts, Kassari Haridusselts
4.	Planeeringu algatamine (PlanS §8 lg1)		elanikud, maaomanikud, suvitajad, ettevõtted, MTÜ-d, Maavalitsus, Keskkonnaamet jt	Informeerimine	teade ajalehes ja kodulehel (Käina vald, Orjaku Külaselts, Hiiumaa.ee), ametlikud kirjad	x	1	Käina VV
5.	Planeeringu töörühma(de) moodustamine		elanikud, maaomanikud, suvitajad, ettevõtted, MTÜ-d, ametkonnad, vallavalitsuse ametnikud, volikogu liikmed, allasutuste	informeerimine võimalusest osaleda töögruppides	teade ajalehes ja kodulehel (Käina vald, Orjaku Külaselts, Hiiumaa.ee)	töörühmade nimekiri avalikustatud kodulehel	2	Käina VV, Orjaku Külaselts, Kassari Haridusselts

			töötajad					
6.	Töörühmade töö: olukorra analüüs		elanikud, maaomanikud, suvitajad, ettevõtted, MTÜ-d, vallavalitsuse ametnikud, volikogu liikmed, allasutuste töötajad	osalemine töörühmade koosolekutel	e-kiri, kuulutus infostendidel, teade ajalehes ja kodulehel (Käina vald, Orjaku Külaselts)	kokkuvõte e-kirja listi, ajalehte, kodulehel	2-3	Käina VV, Orjaku Külaselts, Kassari Haridusselts
7.	Töörühmade töö: planeeringulahend uste väljatöötamine		elanikud, maaomanikud, suvitajad, ettevõtted, MTÜ-d, vallavalitsuse ametnikud, volikogu liikmed, allasutuste töötajad	osalemine töörühmade koosolekutel	e-kiri, kuulutus infostendidel, teade ajalehes ja kodulehel (Käina vald, Orjaku Külaselts)	kokkuvõte e-kirja listi, ajalehte, kodulehel	2-3	Orjaku Külaselts, Kassari Haridusselts, Käina VV

8.	Avalikud planeeringupäevad		elanikud, maaomanikud, suvitajad, ettevõtted, MTÜ-d, vallavalitsuse ametnikud, volikogu liikmed, allasutuste töötajad	osalemine	teade ajalehes ja kodulehel (Käina vald, Orjaku Külaselts, Hiiumaa.ee), ametlikud kirjad	planeeringupäevade kokkuvõtete ja tulemuste avaldamine ajalehes ja kodulehel (Käina vald, Orjaku Külaselts, Hiiumaa.ee)	2	Käina VV
9.	Kooskõlastamised		vastavalt Plan.seadusele	kooskõlastamine	ÜP materjali esitamine kooskõlastamiseks	x	3-4	Käina VV
10.	ÜP vastuvõtmine		elanikud, maaomanikud, suvitajad, ettevõtted, MTÜ-d, Maavalitsus, Keskkonnaamet jt	informeerimine	teade ajalehes ja kodulehel (Käina vald, Orjaku Külaselts, Hiiumaa.ee), ametlikud kirjad	x	1	Käina VV

11.	ÜP avalikustamine		elanikud, maaomanikud, suvitajad, ettevõtted, MTÜ-d, jt	informeerimine, avalikul väljapanekul osalemine	teade ajalehes ja kodulehel (Käina vald, Orjaku Külaselts, Hiiumaa.ee), ametlikud kirjad	avalikustamise tulemuste kokkuvõte ajalehes ja kodulehel	2	Käina VV
12.	ÜP avalikud arutelud		elanikud, maaomanikud, suvitajad, ettevõtted, MTÜ-d, jt	informeerimine, avalikel aruteludel osalemine	teade ajalehes ja kodulehel (Käina vald, Orjaku Külaselts, Hiiumaa.ee), ametlikud kirjad vastuväidete esitajatele	avaliku arutelu tulemuste kokkuvõte ajalehes ja kodulehel	2	Käina VV
13.	ÜP kehtestamine		elanikud, maaomanikud, suvitajad, ettevõtted, MTÜ-d, Maavalitsus, Keskkonnaamet jt	informeerimine	teade ajalehes ja kodulehel (Käina vald, Orjaku Külaselts, Hiiumaa.ee), ametlikud kirjad	planeeringu materjalide avalikustamine Käina valla koduleheküljel	1	Käina VV